

WST 01 Afvalmanagement op de bouwplaats

Punten

Verplichte credit

Toepasbaarheid: Alle projecten

Doel

Efficiënt grondstoffengebruik bevorderen door effectief afvalbeheer en hergebruik op de bouwplaats te stimuleren.

Vraag

1. Beschikken de hoofdaannemer, afvalinzamelaar en afvalverwerker over de minimaal vereiste certificeringen?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
n.v.t.	A.	Ja, de hoofdaannemer, afvalinzamelaar en afvalverwerker beschikken over de minimaal vereiste certificeringen.

2. Wordt efficiënt grondstoffengebruik bevorderd door effectief afvalbeheer en wordt hergebruik op de bouwplaats gestimuleerd?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	B.	Ja, door het efficiënt gebruiken van grondstoffen en door het scheiden van tenminste vijf hoofdgroepen (verplicht vanaf outstanding)
1	C.	Ja, door het efficiënt gebruiken van grondstoffen en door het scheiden in tenminste zeven hoofdgroepen
1	D.	Ja, minimaal 80% van het niet-gevaarlijke afvalmateriaal wordt hergebruikt
1 EP	E.	Ja, minimaal 90% van het niet-gevaarlijke afvalmateriaal wordt hergebruikt

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
1.	Voor het beoordelen van een uitbreiding van bestaande gebouwen, waar alleen de uitbreiding beoordeeld wordt, hoeft alleen de uitbreiding te voldoen aan de criteria.	Alle
Criteria voor minimale vereiste (antwoordoptie A)		
2.	De hoofdaannemer, afvalinzamelaar en afvalverwerker beschikken over een ISO 9001-certificering of VCA én een van de volgende certificeringen: ISO 140001 of MVO- prestatieladder niveau 3 of hoger.	A (Minimale vereiste)

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
3.	Indien een bedrijf nog in procedure zit voor het behalen van een ISO 14001-certificaat, maar deze is nog niet behaald, kan men voor een ontwerpcertificaat voldoen als aangetoond kan worden dat men in de ISO 14001-procedure zit. De bewijslast is de registratie of het contract bij een ISO 14001 gecertificeerde instelling, die aantoont dat de procedure is gestart. Voor het oplevercertificaat dient het certificaat te zijn behaald.	A (Minimale vereiste)
Criteria voor antwoordoptie B		
4.	Er zijn passende doelstellingen geformuleerd voor de reductie van de hoeveelheid vrijkomend gevaarlijke en niet-gevaarlijk afvalmateriaal (aangegeven in tonnen en/of m ³) en dit wordt tevens vergeleken met de werkelijke hoeveelheid vrijkomend materiaal.	B
5.	De doelstellingen kunnen worden bepaald op grond van best (available) practice en zijn afhankelijk van het type bouwafval en de mogelijkheden dit op de bouwplaats te hergebruiken. Doelstellingen kunnen ook zijn gericht op het verbeteren van data en inzichten over vergelijkbare bouwprojecten die kunnen worden aangemerkt als een benchmark en die helpen bij het toewerken naar een bedrijfsdoelstelling. Een doel is niet 'relevant' louter omdat het haalbaar is.	B
6.	Afval van sloop en grondwerken buiten deze doelen en metingen, omdat die van project tot project verschillen en ook al in de criteria voor 'Hergebruik en recycling van materialen' zijn opgenomen.	B
7.	Voor aanwezige bestaande gebouwen, structuren of verharde terreinen die op de nominatie staan gesloopt te worden, wordt vóór de sloop een inventarisatie gedaan om te bepalen of hergebruik en/of transformatie van deze voorzieningen mogelijk is, en zo niet of de vrijkomende materialen te hergebruiken of recyclen zijn, met voorrang voor hoogwaardige toepassingen. De inventarisatie zal: <ul style="list-style-type: none"> a. onderzoeken of hergebruik en/of transformatie mogelijk is; b. de belangrijkste sloopmaterialen in kaart brengen; c. de belangrijkste (hoogwaardige) toepassingen voor hergebruik en recycling aangeven; d. Afzet van sloopmaterialen in kaart brengen: ter plekke hergebruiken, naar urban mining, naar recyclingbedrijven; e. Milieueffecten in kaart brengen; f. Doelstellingen aangeven voor materiaalefficiëntie en arbeidsintensiviteit i.v.m. afvalbeperking en opbrengst van materialen. 	B
8.	Er worden maatregelen genomen om het vrijkomen van afvalmateriaal te minimaliseren, afgestemd op de gestelde doelstellingen. Activiteiten voor reductie van afval zijn bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> a. Doelstellingen betreffende afvalreductie vaststellen en daarover verslag uitbrengen; b. Ontwerp voor de standaardisering van componenten; c. Verpakkingen terugsturen voor hergebruik; d. Gemeenschappelijk hergebruik van resten of afsnijdsels overwegen; 	B

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
	<ul style="list-style-type: none"> e. Initiatieven en doelstellingen betreffende afvalminimalisering opnemen in inschrijvingen op aanbestedingen of contracten, en de leveringsketen erbij betrekken; f. Het gebruik van een gebouwinformatiemodel (Building Information Modelling - BIM); g. Ontwerpen voor off-site of modulair bouwen; h. Ontwerpen met oog voor flexibiliteit, aanpassingsmogelijkheden en toekomstige deconstructie; i. Ontwerpen om minder materialen te gebruiken; j. Gebruik van herbruikbare tijdelijke elementen zoals bekisting en bescherming; k. Deze lijst is niet compleet en er kunnen nog meer maatregelen betreffende afvalreductie worden opgenomen. 	
9.	De hoeveelheid vrijkomend afvalmateriaal wordt gemonitord en de doelstellingen worden ten minste één keer per twee weken geëvalueerd.	B
10.	Er is een persoon aangewezen door het projectteam om de doelstellingen te implementeren.	B
11.	Bij oplevering moet worden gerapporteerd in hoeverre doelstellingen gehaald zijn.	B
12.	Er zijn maatregelen genomen om afvalmateriaal op de bouwplaats te sorteren in minstens vijf hoofdgroepen (zie tabel WST01.1). Het afvalmateriaal uit de vijf hoofdgroepen moet worden afgevoerd en hergebruikt of gerecycled. De vijf op de bouwplaats te sorteren hoofdgroepen moeten door de assessor worden gecontroleerd in de bouwfase.	B
Criteria voor antwoordoptie C		
13.	Er is voldaan aan antwoordoptie A en B.	C
14.	Er zijn maatregelen genomen om afvalmateriaal op de bouwplaats te sorteren in minstens zeven hoofdgroepen (zie tabel WST01.1), af te voeren en te recyclen in diverse hoofdgroepen. Het afvalmateriaal uit de zeven hoofdgroepen moet worden afgevoerd en hergebruikt of gerecycled. De zeven op de bouwplaats te sorteren hoofdgroepen moeten door de assessor worden gecontroleerd in de bouwfase.	C
Criteria voor antwoordoptie D		
15.	Er is voldaan aan antwoordoptie A, B en C.	D
16.	<p>Minimaal 80% van het niet-gevaarlijke afvalmateriaal (aangegeven in tonnen en/of m³) moet:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. hergebruikt zijn in het bouwproject; of b. hergebruikt zijn bij een ander bouwproject; of c. hergebruikt worden op een andere manier door verantwoorde inname en recycling door de leverancier of een gecertificeerd recyclebedrijf 	D
Criteria voor antwoordoptie E		

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
17.	Er is voldaan aan antwoordoptie A, B, C, en D.	E
18.	Minimaal 90% van het niet-gevaarlijke afvalmateriaal (aangegeven in tonnen en/of m ³) moet: <ul style="list-style-type: none"> a. hergebruikt zijn in het bouwproject; of b. hergebruikt zijn bij een ander bouwproject; of c. hergebruikt worden op een andere manier door verantwoorde inname en recycling door de leverancier of een gecertificeerd recyclebedrijf. 	E
Criteria voor antwoordopties D & E		
19.	Bij het hergebruik en de recycling van materialen door een gecertificeerd recyclingbedrijf geeft een rapportage van de afvalverwerker aan welk percentage van een bepaalde afvalstroom wordt hergebruikt of gerecycled.	E, F
20.	BREEAM-NL hanteert de Ladder van Lansink, tegenwoordig ook wel de R-ladder genoemd, gericht op het aanbrengen van een hiërarchie in het afvalbeheer. De categorieën A t/m C (Preventie, Hergebruik en Recycling) worden door BREEAM-NL wel gewaardeerd. De categorieën D t/m F (Verbranden voor energieopwekking, Verbranden en Storten) worden door BREEAM-NL niet gewaardeerd.	E, F

Tabellen

Tabel WST 01.1 Hoofdgroepen te scheiden afvalmateriaal (niet-uitputtend)

Hoofdgroep	Voorbeelden
Hout	Zacht hout, hardhout, boardproducten zoals triplex, spaanplaat, <i>medium density fibreboard</i> (MDF)
Steenachtige materialen	Bakstenen, terrastegels, betonpuin, etc.
Isolatie	Minerale wol (glaswol, steenwol), schuimplastic (gesorteerd per soort: pur, pir, eps, xps), isolerende folies.
Metaal	Radiatoren, kabels, draden, stangen, platen
Kunststof	Harde kunststoffen, PE-folie
Glas	Vlakglas
Papier en Karton	Verpakkingsmateriaal
Gips	Gipsplaat, pleister, platen van vezelcement

Opmerking: restafval, bedrijfsafval en bouw en sloopafval (BSA) worden niet gezien als recyclebare afvalstromen en worden daarom niet gezien als verantwoorde inname bij een afvalinzamelaar/-verwerker

Methodiek

Geen.

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

WST 03 Opslagruimte voor recyclebaar afval

Punten

Verplichte credit

Toepasbaarheid: Alle projecten

Doel

Het bestemmen van voorzieningen voor de scheiding en opslag van recyclebaar afval tijdens het gebruik van het gebouw, zodat het op efficiënte wijze scheiden van recyclebaar afval wordt gestimuleerd.

Vraag

Zijn er geschikte voorzieningen aanwezig om het afval van de bewoners te hergebruiken, herbestemmen of recycleren?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	A.	Ja, er zijn zowel individuele- als gezamenlijke voorzieningen getroffen om huishoudelijk afval gescheiden in te zamelen volgens lokale verordeningen.
1	B.	Ja, naast de gemeentelijke verordeningen worden nog tenminste twee extra afvalstromen gescheiden ingezameld.
1	C.	Ja, in het woongebouw of binnen 100 meter van de woning is een gemeenschappelijke voorziening voor lokale compostering.
1 EP	D.	Er is een geschikte ruimte voor een optimale scheiding, opslag en verzameling van (ver)bouwafval en herbruikbare (bouw)producten dat gedurende de (her)inrichting door bewoners wordt gegenereerd.

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
1.	Casco: criteria zijn niet van toepassing Casco en centrale installaties: criteria zijn niet van toepassing	Alle
Criteria voor antwoordoptie A		
2.	De individuele afvalscheidingsvoorzieningen zijn per woning of gemeenschappelijke keuken aanwezig.	A
3.	Indien de woning een oppervlakte van minder van 30 m2 heeft volstaat een gemeenschappelijke afvalscheidingsvoorziening op dezelfde woonverdieping ook.	A
4.	Woongebouwen hebben in gemeenschappelijke ruimten met een verblijfs- of gebruiksfunctie individuele	A

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
	afvalscheidingsvoorzieningen. Deze worden onderhouden door de gebouwbeheerder.	
5.	De gemeenschappelijke afvalinzamelingsvoorzieningen bevinden zich in het woongebouw of binnen loopafstand van de woning(en).	A
6.	Indien de gemeenschappelijke afvalinzameling niet in het woongebouw zelf geregeld is moet dit op maximale afstand volgens lokale verordeningen, of op maximaal 50 m van de externe ingang zijn.	A
7.	De gemeenschappelijk afvalcontainers voldoen aan de volgende eisen: <ul style="list-style-type: none"> a. Is toegankelijk voor bewoners of beheerder voor het afvoeren van afval en geschikt voor de ophaalservice van afvalverwerkers. b. Er dient rekening gehouden te zijn met de toegankelijkheid voor mensen met een beperking. c. Is voldoende verlicht, geventileerd en geluiddicht voor een veilig gebruik met minimale hinder voor gebouwgebruikers en omwonenden gedurende openingsuren. d. Biedt voldoende ruimte voor voertuigen om te manoeuvreren en laden, om een veilige toegang voor afvalverwerkers te borgen als de verzameling in de asset plaatsvindt. 	A
Criteria voor antwoordoptie B		
8.	Er is voldaan aan antwoordoptie A	B
9.	Naast de vanuit lokale overheid aangeboden gescheiden inzameling van huishoudelijk afval, wordt het scheiden en inzamelen van tenminste twee andere afvalstromen gefaciliteerd. Dit kan zijn: <ul style="list-style-type: none"> a. Glas (gekleurd glas wordt geclassificeerd als één afvalstroom) b. Papier/ karton c. Plastic d. Metalen verpakkingen (zoals blik) e. Drankpakken f. Batterijen en accu's g. Lampen h. Kleding, textiel en schoenen i. Bakolie/ frituurvet 	B
10.	Elke afvalstroom kan eenmalig meegerekend worden. Restafval telt niet mee als aparte afvalstroom omdat het de restfractie betreft, terwijl de recyclebare stromen juist gescheiden ingezameld moeten worden.	B
11.	Worden afvalstromen in dezelfde container ingezameld en opgeslagen (gecombineerd) en door de afvalverzamelaar in de geïdentificeerde afvalstromen gescheiden, dan gelden de geïdentificeerde afvalstromen elk als één afvalstroom.	B
Criteria voor antwoordoptie C		

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
12.	De voorziening voor compostering moet een duidelijke locatie hebben en toegankelijk zijn voor alle bewoners.	C
13.	De lokale composteringsvoorziening voldoet aan relevante wet- en regelgeving en er is een beheerplan gecontracteerd.	C
14.	Voor gemeenschappelijke voorzieningen is minimaal één waterafvoer voorzien voor reiniging in en om de voorziening.	C
15.	De bewoners worden geïnformeerd over de werkwijze van de composteervoorziening en krijgen hierbij ten minste de volgende informatie: <ul style="list-style-type: none"> a. Hoe composteren werkt en waarom het belangrijk is; b. Welke materialen er wel en niet kunnen worden gecomposteerd; c. Details van het exploitatie- en beheersplan voor een gemeenschappelijk composteringsschema d. Waar adequate externe composteerfaciliteiten aanwezig zijn, informatie over het oplossen van problemen, b.v. wat te doen als de compost te droog of te nat wordt. 	C
16.	In elke individuele of gemeenschappelijke keuken is voldoende interne containerruimte (groot genoeg voor ten minste een container van 7 liter) voor de opslag van gescheiden composteerbaar organisch materiaal.	C
17.	Indien er geen adequate lokale compostvoorziening kan worden toegepast kan de credit ook worden gehaald door een van de volgende voorzieningen: <ul style="list-style-type: none"> a. Een toegankelijke lokale gemeentelijke of gemeenschapscompostdienst, gerund door een lokale overheid of een particuliere organisatie b. Een beheerplan dat ervoor zorgt dat voedsel of groenafval op de juiste manier wordt verwijderd en afgeleverd bij een alternatieve composteringsfaciliteit c. Een gemeentelijk of particulier inzamelingsstelsel voor composteerbaar afval. 	C
Criteria voor antwoordoptie D (Exemplary Performance)		
18.	De credit voor Exemplary Performance kan alleen gehaald worden als de woning(en) NIET Turn-Key opgeleverd worden en er nog verbouwwerkzaamheden door de bewoners uitgevoerd zullen worden.	D (Exemplary performance)
19.	Vanaf de oplevering aan de bewoners wordt ruimte voor het gescheiden inzamelen van (ver)bouwafval en restmaterialen gefaciliteerd	D (Exemplary performance)
20.	De opdrachtgever is verantwoordelijk voor het correct beheren van deze faciliteit en het uiteindelijke gescheiden afvoeren van de materialen.	D (Exemplary performance)

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
21.	Onderlinge uitwisseling van (rest)materialen onder de bewoners wordt gestimuleerd zodat afval beperkt wordt.	D (Exemplary performance)

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

WST 04 Inrichting en afwerking

Punten

Geen verplichte credit

Toepasbaarheid: Alle projecten

Doel

Het bevorderen van de afstemming met de toekomstige bewoner over de te gebruiken afwerking en inrichting van het gebouw met als doel het voorkomen van verspilling van materiaal.

Vraag

Wordt er afgestemd met de toekomstige bewoner(s) over de te gebruiken afwerking en inrichting van het gebouw?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	A.	Ja, als een (deel van het) gebouw ontwikkeld wordt voor specifieke huurders of kopers, heeft deze de afwerking en inrichting zelf geselecteerd of is akkoord gegaan met de door de opdrachtgever gekozen afwerking en/of inrichting.
1	B.	Ja, en de gekozen inrichting heeft een circulair businessmodel.

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
1.	Indien de gebruiker niet betrokken is bij de keuze voor de inrichting en afwerkingen, kan deze credit niet worden behaald.	Alle
2.	Indien aangetoond kan worden dat het gebouw zonder afwerking/inrichting opgeleverd wordt, automatisch 1 punt worden toegepast.	Alle
Criteria voor antwoordoptie A		
3.	Bij woongebouwen zijn de gemeenschappelijke voorzieningen afgestemd met de toekomstige bewoners.	A
4.	Als de bewoners die gebruik gaan maken van de gemeenschappelijke voorzieningen nog niet bekend zijn dient te worden aangetoond dat de inrichting en afwerking passen bij de beoogde doelgroep.	A
5.	Bij individuele koopwoningen zijn inrichting van de keuken, badkamer en toegepaste afwerking afgestemd met de kopers, of deze heeft goedkeuring gegeven op de gekozen inrichting en afwerking of er is geen inrichting en afwerking toegepast.	A

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
6.	Bij individuele huurwoningen zijn inrichting van de keuken, badkamer en toegepaste afwerking afgestemd met de toekomstige huurders.	A
7.	Als de beoogde huurders nog niet bekend zijn, dient te worden aangetoond dat de inrichting en afwerking passen bij de beoogde doelgroep.	A
Criteria voor antwoordoptie B		
8.	Indien afwerking en inrichting wordt toegepast in een huur- of koopwoningen, wordt gebruik gemaakt van materialen met een lange levensduur.	B
9.	De inrichting heeft een circulair businessmodel zoals: <ul style="list-style-type: none"> a. Toegepaste inrichting is ontworpen voor disassembly. b. De inrichting is modulair c. De inrichting is gemakkelijk (zonder onnodig materiaalverlies) aan te passen voor een andere doelgroep d. Er is een teruglevergarantie voor de inrichting e. Deze lijst is niet uitputtend, er zijn meer circulaire businessmodellen die toe te passen zijn. 	B
10.	Er dient aangetoond te worden waarom het toegepaste circulaire businessmodel bijdraagt aan het doel van de credit.	B

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

Toepasbaarheid: Alle projecten

Doel

Het stimuleren van maatregelen die de effecten van extreme weersomstandigheden door klimaatverandering verminderen en het gebouw gedurende de gehele levensduur robuuster en 'adaptiever' maken.

Vraag

1. Minimale vereiste: Is er een overstromingsrisicobeoordeling uitgevoerd en wordt de uitkomst hiervan gecommuniceerd met de bewoners?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
n.v.t.	A.	Ja, er is een globale overstromingsrisicobeoordeling uitgevoerd en de uitkomst wordt gecommuniceerd met de bewoners.

2. Wat is de uitkomst van de overstromingsrisicobeoordeling en zijn vereiste mitigerende maatregelen geïmplementeerd?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
1	B.	Ja, er is een gedetailleerde overstromingsrisicobeoordeling uitgevoerd en het risico op overstroming is klein.
2	C.	Ja, er is een gedetailleerde overstromingsrisicobeoordeling uitgevoerd en het risico op overstroming is Middelgroot of Groot en hiervoor zijn mitigerende en/of adaptieve maatregelen vereist en geïmplementeerd.

3. Is er een risicobeoordeling uitgevoerd om inzicht te krijgen in de blootstelling van de woning(en) aan andere klimaatrisico's en zijn vereiste mitigerende maatregelen geïmplementeerd?

Punten	Antwoord	Selecteer alle antwoordopties die van toepassing zijn
1	D.	Ja, er is een gedetailleerde risicobeoordeling van alle andere relevante klimaatrisico's uitgevoerd en mogelijke mitigatie en/of adaptieve maatregelen zijn geïdentificeerd.
2	E.	Ja, er is een gedetailleerde risicobeoordeling van alle andere relevante klimaatrisico's uitgevoerd en hiervoor zijn mitigerende en/of adaptieve maatregelen vereist en geïmplementeerd.
1 EP	F.	Ja, en er is voldaan aan alle criteria-eisen uit Tabel WST05.1

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
Criteria voor minimale vereiste (antwoordoptie A)		
1.	De overstromingsrisicobeoordeling stelt de kans op overstroming vast. Voor een overstromingsrisicobeoordeling wordt de maximale waterdiepte bepaald waarmee de gevoeligheid voor overstromingen van een gebied bepaald worden. Als het gebied gevoelig is voor overstromingen moet nader onderzocht worden wat de plaatsgebonden kans op de verschillende maximale overstromingsdieptes is.	A (Minimale vereiste)
2.	In communicatie naar toekomstige bewoners wordt de uitkomst van de globale overstromingsrisicobeoordeling gedeeld.	A (Minimale vereiste)
Criteria voor antwoordoptie B, C, D en E		
3.	Er is een globale overstromingsrisicobeoordeling uitgevoerd volgens antwoordoptie A.	B, C
4.	Voor het uitvoeren van een gedetailleerde overstromings- en klimaatrisicobeoordeling worden minstens de volgende stappen uitgevoerd die nader zijn toegelicht in criteria 5 tot en met 7. <ul style="list-style-type: none"> I. Identificatie van de klimaatrisico's II. Beoordeling van de klimaatrisico's III. Identificatie van passende mitigatie en/of adaptieve maatregelen 	B, C, D, E
5.	<p>I. Identificatie van klimaatrisico's</p> <p>De fysieke klimaatrisico's die relevant zijn voor het project, zijn geïdentificeerd aan de hand van de risico's die zijn vermeld in Tabel II Classification of climate related hazards in Appendix A van de EU Taxonomy Climate Delegated act 2021.</p> <p>Relevante klimaatrisico's die in Nederland aanwezig zijn ten minste:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Hitte b. Wateroverlast c. Droogte d. Overstroming <p>Een klimaatrisico is relevant wanneer deze op de locatie daadwerkelijk een risico is. De punten voor de criteria kunnen niet gehaald indien er alleen een risicobeoordeling is gemaakt van een verwaarloosbaar risico.</p> <p>Deze identificatie kan globaal doormiddel van beschikbare kaarten zoals die van de klimaateffectatlas worden bepaald. Om vervolgens een goede risicobeoordeling te kunnen doen moeten deze globaal vastgestelde risico's wel nog worden geduid in de context van het project en de gevolgen die de risico's zouden kunnen hebben.</p>	B, C, D, E

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
6.	<p>II. Beoordeling van klimaatrisico's</p> <p>Wanneer wordt beoordeeld dat het project risico loopt op een of meer van de in criterium 5 vermelde fysieke klimaatrisico's, wordt een klimaatrisico- en kwetsbaarheidsbeoordeling uitgevoerd er is geduid welke gevolgen dit voor het project kan hebben, rekening houdend met tenminste de volgende aspecten:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. Stabiliteit, degelijkheid en robuustheid van de constructie b. Weerbestendigheid c. Duurzaamheid van de materialen d. Comfort, Gezondheid en veiligheid van de bewoners en gebruikers van het gebouw e. Gevolgen voor de inrichting van het gebouw en de voortgang van de activiteiten <p>De risico's die komen kijken bij de mogelijke gevolgen zijn vervolgens in de context van de woning(en) beoordeelt op ten minste de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. De mogelijke effecten van ingeschatte risico's zijn geanalyseerd b. De aanvaardbare risicodrempel is bepaald c. De gevoeligheid van de risicobeoordeling is gecontroleerd d. Er is vastgesteld op welke punten de risico's onaanvaardbaar zijn wat betreft gezondheid en veiligheid, levensduur en in financieel opzicht 	B, C, D, E
7.	<p>III. Identificatie van passende mitigatie en/of adaptieve maatregelen</p> <p>Als de risico's in kaart gebracht zijn kan worden beoordeeld welke adaptatie en mitigatie maatregelen de geïdentificeerde fysieke klimaatrisico's kunnen verminderen.</p>	B, C, D, E
8.	<p>Bijna alle gemeentes hebben in meer of mindere mate een klimaatstresstest uitgevoerd. Deze stresstesten kunnen gebruikt worden als bewijslast voor de credit. Wel moet er gecontroleerd worden of de stresstest voldoet aan de eisen in de credit, omdat deze niet allemaal op dezelfde wijze zijn uitgevoerd. Is de stresstest voor de locatie niet aanwezig, dan zal sowieso een deskundige betrokken moeten worden om de punten te halen en kan doormiddel van bijvoorbeeld de Bijsluiter gestandaardiseerde stresstest van Klimaatadaptatie Nederland een stresstest worden uitgevoerd.</p>	B, C, D, E
9.	<p>Voor de juiste onderbouwing van de credit dient een bekwaam persoon betrokken te zijn. Een bekwaam persoon is een individu (of individuen) met voldoende kennis en ervaring die in staat is of zijn om:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. De potentie van overstromingen en andere klimaatrisico's in de regio te bepalen; b. Diverse databronnen van bijvoorbeeld online kaarten te herkennen en interpreteren; c. De verwachte impact op de omgeving, het perceel en het gebouw te bepalen; d. Passende mitigatiemaatregelen kan identificeren. 	B, C, D, E

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
10.	Mitigerende en/of adaptieve maatregelen hebben als doel om klimaatrisico's te beheersen en hiervoor zijn tenminste de volgende aspecten behandeld en aangetoond: <ul style="list-style-type: none"> a. De mogelijke mitigatie en adaptatiemaatregelen zijn beoordeeld op haalbaarheid in de projectcontext. b. De maatregelen verminderen de bedreigingen voor zo ver dat in de praktijk haalbaar is. c. Het ontwerp (of de specificaties) zijn aangepast om de bij de risicoanalyse vastgestelde maatregelen mee te nemen in het definitieve ontwerp. 	C, E
Criteria voor antwoordoptie F (Exemplary Performance)		
11.	Antwoordoptie G kan geselecteerd worden, onafhankelijk van elke andere antwoordoptie.	F (Exemplary Performance)
12.	Indien een credit in tabel MAN06.1 niet behaald kan of hoeft te worden voor een Casco of Casco+installaties certificering kan het EP-punt gehaald worden door de overige credits wel te behalen.	F (Exemplary Performance)

Tabellen

Tabel MAN06.1 Overzicht van de creditpunten en criteria die nodig zijn voor het behalen van het EP-punt

Referentie	Onderwerp	Criteria
HEA04 Thermisch comfort	Toenemende risico's van oververhitting voorkomen	Alle punten zijn gehaald.
ENE 01 Energie-efficiënte	Het energieverbruik verlagen om bij te dragen aan een lagere CO ₂ -uitstoot	Er zijn ten minste 8 punten behaald voor ENE 01.
ENE 04 Passief ontwerp	Het vermijden van onnodige CO ₂ -uitstoot	Alle criteria voor antwoordoptie A zijn behaald.
WAT 01 Waterverbruik	De vraag naar water beperken	Er zijn tenminste 3 punten behaald voor WAT 01.
MAT 05 Robuust ontwerpen	De kans op verweer en aantasting beperken	Er is voldaan aan de criteria van MAT 05.
POL 03 Afstromend regenwater	Afstromend regenwater naar riolering en watergangen voorkomen, verminderen en vertragen	Er zijn tenminste twee punten behaald voor POL 03.

LE 04 Ecologisch medegebruik van de locatie	Ecologisch verantwoorde tuinen en/of balkons.	Alle criteria voor antwoordoptie G zijn behaald.
--	---	--

Bewijsvoering

Criteria	Ontwerpfase	Opleverfase
Alle	Aan de hand van één of meerdere bewijsstukken zoals vermeld in hoofdstuk 4.0 BREEAM-NL Bewijsmateriaal dient aangetoond te worden dat het project aan de criteria voldoet.	

Toepasbaarheid: Alle projecten

Doel

Maatregelen stimuleren die gedurende de levensduur van het gebouw inspelen op toekomstige veranderingen in het gebruik. Ook wel: het stimuleren van een groot adaptief vermogen van het gebouw.

Vraag

Wat is het percentage Adaptief vermogen van de woning of het gebouw?

Punten	Antwoord	Selecteer één antwoordoptie
1	A.	De woning of het gebouw heeft een adaptief vermogen van $\geq 33\%$
2	B.	De woning of het gebouw heeft een gebouwflexibiliteit van $\geq 50\%$
3	C.	De woning of het gebouw heeft een gebouwflexibiliteit van $\geq 67\%$
4	D.	De woning of het gebouw heeft een gebouwflexibiliteit van $\geq 84\%$

Criteria

#	Criteria	Toepasbaar op antwoordoptie
	De score is bepaald met de rekentool "Methode Adaptief vermogen 1.0". Ingevuld conform "Gebruikersinstructie rekentool" en het "onderbouwingsdocument", beide versie "Methode adaptief vermogen van gebouwen versie 1.1". T.b.v. de marktconsultatie, klik hier voor meer informatie over deze methode.	Alle
	Een onderbouwing wordt geleverd welke aantoont dat de opgevoerde prestatie in het project gehaald wordt.	Alle

Bewijsvoering

Criteria	Vereisten bewijsvoering
1.	Eén of meer adequate bewijstypen genoemd in het hoofdstuk 4.0 BREEAM Bewijslasteisen moet worden gebruikt om aan te tonen dat aan deze criteria wordt voldaan.